

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 28/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom doc. JUDr. Štefanom Kočanom, PhD., advokátska kancelária, Nitrianska 5, Piešťany, proti uzneseniu Okresného súdu Topoľčany č. k. 10Tp/49/2022 zo 7. októbra 2022 a uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10Tp/49/2022 zo 7. októbra 2022 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Topoľčany ČVS: ORP-327/VYS-TO-2022 z 5. októbra 2022 vznesené obvinenie pre podozrenie zo spáchania zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 123 ods. 3 písm. e) Trestného zákona.

3. Okresný súd napadnutým uznesením č. k. 10Tp/49/2022 zo 7. októbra 2022 vyhovel návrhu Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „okresná prokuratúra“) a vzal sťažovateľa do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

4. Na základe sťažnosti sťažovateľa krajský súd uznesením č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022 rozhodnutie okresného súdu zrušil a sám rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ je presvedčený, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu je v rozpore s ním označenými článkami ústavy, dohovoru a charty pretože „*týmito uzneseniami nie je dodržaný princíp prezumpcie nevinny*“.

6. Citujúc judikatúru ústavného súdu, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), sťažovateľ bez jasnej a zreteľnej nadväznosti na svoj prípad, t. j. bez premietnutia všeobecných záverov uvádzanej judikatúry do individuálnej roviny svojej trestnej veci, poukázal na význam princípu prezumpcie nevinny a na okolnosti, za ktorých obvykle dochádza k jeho porušeniu v konaniach týkajúcich sa rozhodovania o osobnej slobode a poukázal tiež na potrebu uprednostňovania inštitútov nahradenia väzby pred jej výkonom.

7. Ako nedostatočnú pre rozhodnutie o pozbavení osobnej slobody sťažovateľ vníma argumentáciu oboch všeobecných súdov spočívajúcu v tom, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti, lebo sa dopustil troch priestupkov na úseku cestnej premávky. Táto skutočnosť podľa sťažovateľa nepredstavuje dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

8. Za nerešpektovanie svojich ústavných práv považuje sťažovateľ rozhodnutie okresného súdu a krajského súdu o nenahradení väzby prevzatím záruky za ďalšie jeho správanie [podľa § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] ponúknutej jeho matkou a sesternicou, keď konajúce všeobecné súdy takto rozhodli aj napriek tomu, že obidve osoby okresný súd vypočul a na otázku sudkyne pre prípravné konanie prokurátorka okresnej prokuratúry uviedla, že považuje obidve osoby za dôveryhodné. Krajský súd vo svojom uznesení uviedol, že aj keď príslušná prokurátorka súhlasila s tým, aby ich prvostupňový súd považoval za dôveryhodné osoby, to ešte neznamená, že súhlasila s nahradením väzby sťažovateľa prijatím záruky dôveryhodnej osoby. Sťažovateľ však upozorňuje, že na túto skutočnosť sa ale sudkyňa okresného súdu prokurátorky okresnej prokuratúry nepýtala.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušenie princípu prezumpcie nevinny zaručeného v čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty a porušenie práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 10Tp/49/2022 zo 7. októbra 2022 a uznesením krajského súdu č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022, ku ktorému malo dôjsť tým, že napriek neexistencii tomu zodpovedajúcich dôvodov bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a navyše jeho väzba nebola nahradená napriek tomu, že podmienky na uplatnenie takéhoto postupu boli splnené.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv rozhodnutím okresného súdu:

10. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodit' ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá ústavnú sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04).

11. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

12. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu č. k. 10Tp/49/2022 zo 7. októbra 2022 podal riadny opravný prostriedok, o ktorom následne rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022. Právomoc krajského súdu na preskúmanie postupu a rozhodnutia prvostupňového súdu vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti v tejto časti ústavným súdom.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

14. Len pre úplnosť ústavný súd pripomína, že napadnuté prvostupňové rozhodnutie bolo nadriadeným krajským súdom podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušené, preto podanie ústavnej sťažnosti proti tomuto zrušenému rozhodnutiu sa javí neúčelným.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru rozhodnutím krajského súdu:

15. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru ústavný súd predovšetkým poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že v označených ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3 dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu sú obsiahnuté právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05),

pričom prepustenie z väzby na slobodu môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, IV. ÚS 181/07). Z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru neexistujú medzi týmito právami zásadné rozdiely, keďže ustanovenia čl. 17 ústavy zahŕňajú aj práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 (a 4) dohovoru (pozri napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, IV. ÚS 181/07). Ústavný súd preto v predmetnej veci posudzoval možnosť prípadného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a jeho práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu spoločne, zohľadňoval pritom judikatúru EŠLP k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru.

16. Z judikatúry EŠLP k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale možno ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. 2. 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. 6. 2001).

17. Uvedené východisko judikatúry EŠLP k čl. 5 ods. 3 druhej vete dohovoru ústavný súd už viackrát zohľadnil vo svojej judikatúre (napr. I. ÚS 87/04, III. ÚS 240/06) a v tejto súvislosti uviedol, že čl. 5 ods. 3 dohovoru síce nepriznáva jednotlivcovi absolútne právo byť prepustený na záruku, ale umožňuje mu žiadať o prepustenie na slobodu s poskytnutím záruky. Súdnym orgánom vzniká v tejto súvislosti povinnosť zvážiť, či sa poskytnutím určitej záruky dosiahne rovnaký účel, aký bol sledovaný vzatím osoby do väzby. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05, II. ÚS 60/08).

18. Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva tiež neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

19. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 165/02).

20. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu iba v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, inak môžu byť závery všeobecného súdu predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak

z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00).

21. Z hľadiska uvedených téz ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia krajského súdu č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022, ktorý okrem iného v odôvodnení svojho rozhodnutia v zhode s prvostupňovým uznesením konštatoval, že dovtedy zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, mal znaky zločinu ublíženia na zdraví a existovali dôvody na podozrenie, že skutok spáchal sťažovateľ, ktorý sa k nemu priznal.

22. Dôvodnosť podozrenia zo spáchania skutku sťažovateľom vyplývala zo zabezpečených dôkazov, najmä z výpovedí šiestich krajským súdom konkretizovaných svedkov (okrem iných aj priamych svedkov udalosti) a odborného vyjadrenia Fakultnej nemocnice v Nitre, Kliniky anestéziológie a intenzívnej medicíny.

23. Nadriadený súd sa stotožnil s právnymi úvahami súdu prvého stupňa, ktorými poukazoval na osobu a osobnosť sťažovateľa, ktorý mal spáchať skutok značne ovplyvnený alkoholom („*mal vypiť asi 15 poldeci vodky*“) a „*smiať sa z toho, že dal poškodenému kopačku do hlavy*“, pritom jeho konanie nebolo ničím vyprovokované, aby odôvodňovalo spôsobenie ťažkého následku poškodenému (poruchu vedomia pri úraze mozgu s potrebou operačného odstránenia krvácania pod tvrdé mozgové obaly, odstránenie časti krytu lebky pre mozgový opuch, potrebu hlbokéj sedácie, umelej pľúcnej ventilácie s intenzívnou starostlivosťou), ktoré v súhrne bolo možné predbežne označiť za ťažké zranenie s dobou liečenia trvajúcou rádovo mesiace. Nadriadený súd zvýraznil, že sťažovateľ nepoznal poškodeného pred spáchaním skutku a nemal mať s ním žiaden konflikt. Protiprávneho konania sa mal pritom dopustiť aj napriek tomu, že jeden zo svedkov ho od tohto odrádzal. V konaní pred okresným súdom sťažovateľ potvrdil, že alkohol príležitostne požíva v množstve približne „*5 poldecových pohárov*“.

24. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že okresný súd svoje rozhodnutie v dotknutej časti odôvodnil tým, že sťažovateľ ovplyvnený alkoholom nevedel uviesť, prečo napadol poškodeného, a po skutku, keď doma vytriezvel, nič o ňom nepovedal matke, s ktorou žije v spoločnej domácnosti, ani nikomu ďalšiemu z príbuzných. Práve skutočnosť, že sťažovateľ dokáže zniesť také množstvo tvrdého alkoholu, nasvedčovala podľa okresného súdu tomu, že sťažovateľ má s alkoholom skúsenosť, a zároveň to zakladalo dôvodnú obavu, že pokiaľ by znovu požil alkoholické nápoje, bude sa správať agresívne a mohlo by dôjsť znovu k napadnutiu inej osoby sťažovateľom bez zjavného dôvodu s rizikom vážneho poškodenia zdravia.

25. Krajský súd, majúci na zreteli fakultatívnu povahu väzby i ďalšie zásady súvisiace s jej uplatňovaním – proporcionality (vyváženosť, pomernosť) a primeranosti, zastával názor, že existovali konkrétne skutočnosti v danom počiatocnom štádiu trestného stíhania sťažovateľa s poukazom na spôsob, akým mal konať proti poškodenému, a na jeho osobu značne pod vplyvom alkoholu, ktoré odôvodňovali obavu, že bude na slobode konať niektorým zo spôsobov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a preto bol podľa krajského súdu opodstatnený záver o nutnosti priameho výkonu väzby.

26. Krajský súd tiež poznamenal, že na záver o existencii dôvodnej obavy z pokračovania, resp. opakovania násilného konania sťažovateľom nemal vplyv fakt, že sa dovtedy neprejavoval násilne a výbušne. Nadriadený súd zastával názor, že v danom prípade by malo vyšetrovanie

smerovať minimálne k zisťovaniu, či sťažovateľ nie je závislý od alkoholu, a dôslednému zisťovaniu okrem následku daného závažného trestného činu i jeho príčiny, v prípade potreby i psychologickou intervenciou – zisťovaním osobnostných črt sťažovateľa.

27. Podľa názoru krajského súdu väzbu sťažovateľa v danom štádiu trestného stíhania nebolo nemožné nahradiť inštitútmi podľa § 80 Trestného poriadku (zárukou dôveryhodnej osoby, písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka), a to ani za súčasného uloženia primeraných povinností či obmedzení podľa § 82 Trestného poriadku. Tento záver krajský súd odôvodnil opätovným poukázaním jednak na osobu sťažovateľa, ktorý požíva alkohol, jednak na násilnú povahu prejednávaného prípadu a na to, že sa mal skutku dopustiť aj napriek výzve svedka, „*aby poškodenému nič nerobil*“, ako aj na sťažovateľovo (súdom opísané) správanie bezprostredne po skutku. Nadriadený súd doplnil, že sťažovateľ sa o skutku nezdôveril žiadnej osobe, a to ani nikomu z jeho blízkych, s ktorými ho spájajú širšie, ale aj najužšie rodinné väzby.

28. Krajský súd vyhodnotil, že i keď sťažovateľ nemal záznam v odpise z registra trestov o odsúdení, dovedty mal evidované 3 priestupky na úseku cestnej premávky, vo vzťahu ku ktorým, ako uviedol, mu neprináležalo skúmať mieru ich zavinenia sťažovateľom ani okolnosti ich spáchania, avšak opakované nerešpektovanie predpisov na úseku cestnej premávky podľa krajského súdu poukazovalo na nerešpektovanie všeobecne právne záväzných pravidiel sťažovateľom.

29. K tvrdeniu sťažovateľa, že prokurátorka okresnej prokuratúry v prvostupňovom konaní súhlasila, aby jeho matkou a sesternicou ponúknutá záruka za jeho správanie bola prijatá, krajský súd poznamenal, že vyjadrenie prokurátorky považujúcej „*obidve osoby za dôveryhodné, aj napriek tomu, že bol oboznámený pripojený spis matky obvineného*“ urobené po výsluchu osôb ponúkajúcich záruku a oboznámení sa so spisom týkajúcim sa veci odsúdenia matky sťažovateľa nebolo možné podľa krajského súdu považovať za jej súhlas s nahradením väzby sťažovateľa prijatím záruky dôveryhodnej osoby (osôb), keďže išlo len o súhlas s posúdením týchto osôb ako dôveryhodných. Krajský súd vysvetlil, že v prípravnom konaní prokurátor najskôr posúdi osobu ponúkajúcu záruku, či spĺňa kritériá dôveryhodnej osoby (§ 4 ods. 3 Trestného poriadku), a až následne súd rozhoduje podľa § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, či sú splnené podmienky na prijatie záruky dôveryhodnej osoby s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaného prípadu. A tento procesný postup bol v konaní dodržaný.

30. Vychádzajúc z uvedeného, sa ústavný súd zamerl na posúdenie otázky, či je odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, zohľadňujúc pritom argumentáciu sťažovateľa, ústavnoprávne akceptovateľné, t. j. či je väzba v prípade sťažovateľa zdôvodnená ústavne udržateľným spôsobom.

31. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti svoje tvrdenie o porušení svojho základného práva na osobnú slobodu oprel iba o argumentáciu, že odôvodnenie jeho vzatia do väzby poukázaním na predchádzajúce spáchanie troch priestupkov na úseku cestnej premávky nie je dostatočné.

32. Ústavný súd, reagujúc na túto podľa neho dôvodnú námietku, konštatuje, že spájanie dôvodnosti väzby u sťažovateľa výlučne s poukazom na priestupky na úseku cestnej premávky by *ipso facto* mohlo v prejednávanej veci predstavovať závadný výklad podústavného práva vo vzťahu k obmedzovaniu osobnej slobody väzbou, z rekapitulácie dôvodov uvádzaných v napadnutom rozhodnutí krajského súdu (podobne aj okresného súdu) je však zrejmé, že okolnosť spáchania

troch priestupkov sťažovateľom nebola pre končené rozhodnutie o uvalení väzby na jeho osobu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku kľúčová alebo rozhodujúca, ako sa to snaží prezentovať sťažovateľ. Pre rozhodnutie boli podstatnými zjavne iné skutočnosti (akými boli osoba sťažovateľa, jeho neadekvátne správanie sa bez tomu zodpovedajúceho impulzu, jeho vzťah k alkoholu – požívanie a vplyv alkoholu na jeho konanie, následok jeho konania a pod.), ktorých existenciu a opodstatnenosť pre rozhodnutie o svojej osobnej slobode sťažovateľ nijako v ústavnej sťažnosti neatakoval.

33. Ústavný súd považuje za potrebné k tomu pripomenúť, že nemá povinnosť a nedisponuje ani oprávnením nahrádzať agilitu sťažovateľa, prípadne naprávať jeho pasivitu (resp. jeho právneho zástupcu) a aktívne vyhľadávať (a následne preskúmať) podanou ústavnou sťažnosťou zreteľne nevyčítané, hoci aj ústavnoprávne relevantné, nedostatky napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a takýmto spôsobom namiesto sťažovateľa v jeho prospech precizovať ústavnú sťažnosť dopĺňaním jej dôvodov. K tomuto účelu slúži práve zákonom o ústavnom súde upravený inštitút povinného právneho zastúpenia navrhovateľov v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ak títo nie sú advokátmi (pozri § 34 zákona o ústavnom súde).

34. Ústavný súd v tejto súvislosti dopĺňa, že druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti môžu byť dôvodom preventívnej väzby za predpokladu, že v reáliách daného prípadu odôvodňujú dôvodnú obavu, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti. Aj závažnosť trestnej činnosti, opakovanie jednotlivých útokov, páchanie žalovaných skutkov počas dlhšieho obdobia, motív a cieľ trestného činu, ktorý sa kladie obvinenému za vinu, okolnosti spáchania trestného činu, prípadne osoba obvineného či jeho postavenie, funkcia, vplyv, kontakty alebo forma účasti obvineného na páchaní trestného činu môžu v konkrétnych okolnostiach dotvárať objektívnu konšteláciu, ktorá bude spôsobilá vyvolať obavu z možného pokračovania v trestnej činnosti (podobne III. ÚS 227/2020, IV. ÚS 384/2021, I. ÚS 459/2021, IV. ÚS 87/2022).

35. V kontexte uvedeného ústavný súd na základe obsahu námietok sťažovateľa nevidí dôvod vstupovať do úvahy krajského súdu a spätne prehodnocovať správnosť ním zvoleného rozhodnutia. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok väzby sťažovateľa v jeho trestnej veci, nevyplýva ani svojvoľnosť, ani extrémny rozpor s príslušnou právnou úpravou alebo taká aplikácia dotknutých ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Krajský súd vymedzil dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku jeho zákonným pomenovaním a na podporu svojich záverov poukázal na konkrétne skutočnosti v nadväznosti aj na obsah vyšetrovacieho spisu.

36. Rovnako za dostatočné považuje ústavný súd aj odôvodnenie rozhodnutia o nenahradení väzby sťažovateľa inštitútmi podľa § 80 Trestného poriadku, keď dôvody svojho rozhodnutia zreteľne špecifikoval. Úvahy krajského súdu aj v tejto časti po skutkovej, ako aj právnej stránke hodnotí ústavný súd ako preskúmateľné a akceptovateľné. Je potrebné pripomenúť, že táto otázka (rovnako ako skúmanie existencie dôvodov väzby a splnenie podmienok väzby) nepatrí do kompetencie ústavného súdu, ale výlučne len všeobecným súdom. V rámci konania o ústavných sťažnostiach vo väzobných veciach ústavný súd skúma, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavnoprosesné princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného väzbou. V tomto smere ústavný súd považuje za preukázané, že napadnuté uznesenie spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie uznesenia.

37. Ústavný súd sumarizuje, že postup a napadnuté uznesenie krajského súdu (v nadväznosti na uznesenie okresného súdu, pozn.) sú ústavne udržateľné a nevykazujú znaky arbitrárnosti.

38. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

39. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu takú možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, v nadväznosti na to ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu prezumpcie nevinoty podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty:

40. Princíp prezumpcie nevinoty je porušený najmä akýmkoľvek súdnym rozhodnutím, ktoré vyjadruje presvedčenie, že určitá osoba je vinná z trestného činu bez toho, aby jej vina bola preukázaná zákonným spôsobom. Za porušenie princípu prezumpcie nevinoty treba považovať, ak súd dáva verejne najavo, že zastáva názor, že osoba je páchatelom a považuje ho za vopred odsúdeného (III. ÚS 410/08).

41. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že k porušeniu prezumpcie nevinoty dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom (pozri rozsudok *Daktaras v. Litva* z 10. 10. 2000). Súčasne EŠLP zdôraznil, že treba robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („*a state of suspicion*“). Prvé porušujú prezumpciu nevinoty, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo bezchybné („*unobjectionable*“) v rôznych situáciách posudzovaných EŠLP (pozri napr. rozsudky *Lutz v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Englert v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Leutscher v. Holandsko* z 26. 3. 1996).

42. Napadnutým uznesením č. k. 1Tpo/69/2022 z 27. októbra 2022 krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 10Tp/49/2022 zo 7. októbra 2022 o vzatí sťažovateľa do väzby. Krajský súd napadnuté prvostupňové uznesenie zrušil a sám rozhodol tak, že sťažovateľa vzal do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

43. Porušenie prezumpcie nevinoty sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nijako zvlášť nezvecnil ani bližšie neodôvodnil, t. j. nekonkretizoval, v čom toto porušenie konajúcimi všeobecnými súdmi nachádzal,

nepoukázal ani necitoval žiaden výrok obsiahnutý v rozhodnutí niektorého z konajúcich súdov, ktorým by bola prezumovaná jeho vina. Ústavný súd preto ustálil, že neprípustný zásah do prezumpcie neviny mal spočívať v tom, že z celkového obsahu rozhodnutia krajského súdu (prípadne okresného súdu) má vyplývať faktické konštatovanie viny sťažovateľa.

44. Odhliadnuc od skutočnosti, že sťažovateľ (ako sám v ústavnej sťažnosti tvrdí) sa v rámci prípravného konania k spáchaniu skutku opísaného v uznesení o vznesení mu obvinenia priznal, ústavný súd nezistil, žeby konajúce všeobecné súdy v okolnostiach daného prípadu svojou argumentáciou prejedukovali rozhodnutie vo veci samej, a tak prelomili zásadu prezumpcie neviny sťažovateľa. Formulácia odôvodnenia potreby vzatia sťažovateľa do väzby krajským súdom, podobne aj okresným súdom je založená na dôvodných, resp. prirodzených a logických predpokladoch určitých (súdmi uvedených) skutočnosti, t. j. neprejedukovala vinu sťažovateľa zo spáchania stíhaného skutku. Krajský súd, ako aj prvostupňový súd sa o prípadnom spáchaní skutku sťažovateľom jasne a zreteľne vyjadrovali iba v rovine podozrenia. Išlo napríklad o formulácie: „*sú dôvody na podozrenie*“, že skutok spáchal práve sťažovateľ; „*Ďalšími dôkazmi odôvodňujúcimi oprávnenosť domnienky...*“, že skutok spáchal; alebo: „*Dôvodnosť podozrenia zo spáchania skutku obvineným vyplýva z doposiaľ zabezpečených dôkazov*“; prípadne že sťažovateľ „*mal spáchať skutok...*“, nie spáchal. Právne úvahy krajského súdu rozhodne neprekročili rámec hodnotiaceho úsudku vyjadreného v rovine určitej miery pravdepodobnosti a založeného na zhodnotení vo veci vykonaného dokazovania a konštatovaných skutkových a iných zistení potrebných pre zdôvodnenie pretrvávajúceho podozrenia z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu. V súhrne hodnotiace úvahy krajského súdu smerovali len k zisteniu, či pretrváva podozrenie z trestnej činnosti a či je aktuálny dôvod preventívnej väzby u sťažovateľa. Jeho úvahy posudzované v ich funkčnom komplexe sú vyjadrené v rovine miery rozumnej pravdepodobnosti a z pohľadu ústavného súdu nimi krajský súd (ako ani okresný súd) neprekročil hranicu ich ústavnej akceptovateľnosti v konfrontácii s princípom prezumpcie neviny.

45. Materiálny prieskum podmienky trestného stíhania pre zločin ublíženia na zdraví nie je záverom o vine sťažovateľa, išlo o preskúvanie krajského súdu na účely rozhodnutia o návrhu okresnej prokuratúry na vzatie sťažovateľa do väzby. Formulovanie právnych záverov krajského súdu rozhodne neprekročilo rámec ustanovený v čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru, z tohto hľadiska preto nemožno uvažovať o porušení princípu prezumpcie neviny.

46. Vzhľadom na uvedený záver ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne skúmať otázku aplikovateľnosti charty (čl. 48 ods. 1) v prerokúvanom prípade.

47. Pretože odôvodnenie krajského súdu (a rovnako tak okresného súdu) možno považovať za ústavne konformné a zlučiteľné s obsahom garancií poskytovaných čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru, bolo potrebné ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

48. Ústavný súd k námietke porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v konaní o jeho osobnej slobode uvádza, že na konanie o väzbe sa vzťahuje čl. 17 ústavy, nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ústavy. Ústavný súd stabilne judikuje, že v prípade čl. 46

ústavy ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípade pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne pozri napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 113/05, II. ÚS 151/09, II. ÚS 311/2013, IV. ÚS 444/2013, I. ÚS 95/2021).

49. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o vzatí jeho osoby do väzby, na ktoré sa ním označený článok ústavy vecne nevzťahuje. Keďže ústavný súd nezistil vecnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

50. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých je rozhodovanie podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu